

D r u š t v o
S o c i a l n i h
D e l a v k i n
D e l a v c e v
S l o v e n i j e

Topniška 33
Ljubljana

KODEKS ETIKE

Ker lahko v socialnem delu etično primernost oz. neprimernost profesionalnih postopkov presojava samo na posamičnem nivoju vsakega konkretnega primera, je na splošni ravni možno opozoriti zgolj na najočitnejše nepravilnosti in odstopanja od temeljnih etičnih načel socialne profesije. Kodeks torej ne more predstavljati izčrpnne zbirke pravil, s katerimi bi regulirali vsa možna etična ravnanja profesionalcev v socialnem delu. Lahko pa opozarja na tiste minimalne in splošno sprejete kriterije, ki jih je treba nujno upoštevati v situacijah, ki zahtevajo etično presojo.

S tem namenom socialne delavke in delavci izhajajoč iz temeljnih pravic uporabnikov in iz spoznanj pri delu z njimi sprejemamo naslednji

Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije

I. UVODNE DOLOČBE

1. člen

Osnovna naloga socialnih delavk/delavcev je, da se osredotočajo na probleme, ki jih imajo posamezniki, skupine ali cele skupnosti pri integraciji v tista socialna okolja, ki so za njih življenjsko pomembna. Zaradi vse večje kompleksnosti, spremenljivosti in

nepredvidljivosti življenjskih razmer postajajo v socialnem delu (poleg neposredne pomoči) vse bolj pomembna tudi takšna znanja in veščine, s katerimi razvijamo samopomoč in omogočamo ljudem uporabiti njihove lastne sposobnosti za reševanje problemov s katerimi izboljšujemo dostopnost uporabnikov do obstoječih ali novih virov pomoči s katerimi vplivamo na zakonsko regulacijo socialnih pravic in na prilaganje ter razvoj socialne politike.

2. člen

Etične norme in pravila, vsebovana v tem kodeksu, za-vezujejo vse socialne delavke/delavce, diplomant(k)e Visoke šole za socialno delo v Ljubljani oziroma drugih šol in programov, ki izobražujejo za socialno delo. Socialne delavke/delavci se ravnavajo po tem kodeksu neglede na področje socialnega dela, kjer so aktivni, in neglede na ustanovo, v kateri so zaposleni.

3. člen

V primerih, ko se pod vodstvom socialne delavke/delavca vključujejo v socialno delo tudi osebe brez ustrezne izobrazbe (strokovnjaki drugih profilov, praktikanti, prostovoljni delavci), je za upoštevanje tega kodeksa pri njihovem delu odgovorna dotična socialna delavka/delavec.

II. ODNOS DO UPORABNIKOV

4. člen

Delo socialne delavke/delavca mora biti vselej v pomoč in korist uporabnikom, s katerimi dela. Tega ne sme ogroziti noben drug(ačen) interes ali namen.

5. člen

Socialna delavka/delavec pri svojem delu z uporabnikom uporablja predvsem strokovno znanje in veščine; vsa druga sredstva oziroma načine pa le, če niso v nasprotju s tem in če koristijo uporabniku.

6. člen

Delo socialne delavke/delavca mora biti antidiskriminatorno usmerjeno, kar pomeni:

- da pri svojem delu uporabnikov ne sme izključevati, omejevat, ali zapostavljati na podlagi rase, barve kože, spola, narodnostnega ali etničnega porekla, gmotnega in družbenega položaja, življenjskega stila, seksualne, verske ali idejne usmerjenosti, morebitne socialne označenosti, zmanjšanih duševnih oziroma telesnih sposobnosti;
- da zavrne kakršnokoli sodelovanje v postopkih, ki niso v skladu z načelom iz zgornje alineje;

- da na kršitve načela iz prve alineje opozarja zlasti svoje koleg(ic)e, vodstvo ustanove, v kateri se to zgodi, po potrebi pa o tem obvesti tudi pristojno ter širšo javnost.

7. člen

Zaradi spoštovanja osnovnih človekovih pravic in zaradi posebnosti strokovnega pristopa (npr. zaupnost) socialna delavka/delavec izrecno varuje v svojih postopkih zlasti posameznikovo osebnost, osebno dostojanstvo, zasebnost in nedotakljivost stanovanja uporabnika, s katerim dela.

8. člen

Socialna delavka/delavec pri delu z uporabnikom ne sme v nobenem primeru žaliti njegove osebe, njegovih stališč, njegovih vrednot ali njegovega čustvenega doživljanja. Če je potrebno, pa mu lahko pove svoje mnenje o tem in ga opozori na morebitno neprimernost njegovih dejanj ali namenov oziroma na njihove posledice.

9. člen

Socialni delavki/delavcu je prepovedano izsiljevanje in fizično oziroma psihično nasilje nad uporabnikom v kakršnikoli obliki. Prav tako je prepovedana udeležba v takšnih postopkih, njihovo podpiranje in tudi toleriranje.

10. člen

Spoštovati se mora morebitna zahteva uporabnika do izbire ustrežnejše(ga) socialne(ga) delavke/delavca oziroma do zamenjave. Pri tem mora socialna delavka/delavec uporabniku pomagati po svojih možnostih.

11. člen

Če socialna delavka/delavec oceni, da ne more nuditi strokovne pomoči uporabniku, ki se je obrnil nanj(o) bodisi zaradi pomanjkanja ustreznega znanja, zaradi preobremenjenosti z drugim strokovnim delom ali zaradi nepremagljivih osebnih zadržkov mora o tem uporabnika informirati že ob prvem stiku na zanj sprejemljiv način in mu hkrati zagotoviti potrebno pomoč pri ustrežnejšem stroko-vnjaku.

12. člen

Socialna delavka/delavec mora uporabnika že na začetku postopka seznaniti o pričakovanjih, vsebini, načinu ter obsegu strokovnega dela v zvezi z obravnavo njegovega primera. Prav tako mora uporabniku posredovati vse pomembne informacije o njegovih pravicah, možnostih in načinu njihove uveljavitve. Zgornje zahteve so uresničene takrat, če so tovrstne informacije podane na način, ki je uporabniku razumljiv.

13. člen

Socialna delavka/delavec mora spoštovati zasebnost vsakega (tudi bivšega) uporabnika in zagotoviti ter varovati tajnost vseh informacij o njem, ki jih pridobi pri svojem strokovnem delu. To velja tudi v primeru, ko preneha opravljati svoj poklic.

14. člen

Socialna delavka/delavec zbira in evidentira samo tiste podatke o uporabniku, ki jih potrebuje za svoje strokovno delo. Na ta način zbrane osebne podatke mora uporabljati samo v skladu z namenom, s katerim so bili zbrani.

15. člen

Informacije o uporabniku sme socialna delavka/delavec posredovati drugim zainteresiranim le, če ve, za kakšen namen bodo uporabljene in če je hkrati izpolnjen eden od naslednjih dveh pogojev:

- a) če so informacije o uporabniku v neosebni obliki (tj. da onemogočajo razkritje njegove osebne identitete) in če jih drugi zainteresirani koristijo v strokovne, raziskovalne, statistične, supervizijske ali edukacijske namene;

b) če socialna delavka/delavec v zvezi s posredovanjem informacij drugim osebam ali ustanovam dobi osebno dovoljenje od uporabnika, da lahko to stori, in če ga hkrati seznaniti z možnimi posledicami.

Socialna delavka/delavec lahko posreduje podatke o uporabniku mimo gornjih določil samo v izjemnih primerih, če s tem prepreči življenjsko ali drugo hujšo nevarnost, vendar se mora prej posvetovati s pristojnim strokovnim organom in nosi polno odgovornost za vse nastale posledice.

16. člen

Socialna delavka/delavec mora uporabniku, s katerim dela, omogočiti vpogled v vso dokumentacijo, ki je nastala ali nastaja v zvezi z njim. Pri tem ne sme biti ogrožena tajnost podatkov drugih uporabnikov.

17. člen

Socialna delavka/delavec mora uporabnika obvestiti in dobiti njegov pristanek pred morebitnim snemanjem njunega razgovora na avdio ali video trak. Tovrsten zapis se obravnava kot vsaka druga dokumentacija o njem.

18. člen

V primerih, ko socialna delavka/delavec prejme plačilo za svoje strokovno delo neposredno od uporabnika, ga mora pred obravnavo seznaniti s ceno svojega dela. Cene storitev, ki jo določi uporabniku na začetku svojega dela z njim, ne sme povečati brez privolitve uporabnika.

Brezplačna storitev materialno šibkim uporabnikom in zlasti tistim, ki so v denarni stiski, je za socialno delavko/delavca častno dejanje.

19. člen

Za socialno delavko/delavca je prepovedano prejemanje materialnih daril in nematerialnih uslug v zvezi s pričakovanim ali opravljenim strokovnim delom.

III. ODNOS DO PROFESIONALNEGA OKOLJA

20. člen

Socialna delavka/delavec si pri sodelovanju s svojimi kolegi(cami) kot tudi s strokovnjaki(njami) drugih strok prizadeva, da razlike v izobrazbi, položaju, znanju, v prakticiranih delovnih metodah in osebnem prepričanju ne bodo ovira, pač pa korist vseh. Socialna delavka/delavec se zavzema za solidarnost in sodelovanje z vsemi strokovnjaki(njami) in ustanovami, enako s podrejenimi kot z nadrejenimi razen v primerih, ko bi takšno ravnanje utegnilo kakorkoli škoditi bivšim, sedanjim ali potencialnim uporabnikom oziroma ugledu socialne profesije.

21. člen

Socialna delavka/delavec se vključuje v supervizijske oblike dela in tudi sicer po potrebi sodeluje s svojimi kolegi(cami) kot tudi z drugimi strokovnjaki(njami). Obvezno pa se mora z njimi posvetovati, če je pri svojem delu v kakršnihkoli strokovnih dilemah ali če obstaja verjetnost, da bi opustitev konzultacije z drugimi bila škodljiva za uporabnika.

22. člen

Morebitna razhajanja ali konflikte z drugimi kolegi(cami), nadrejenimi ali podrejenimi, mora socialna delavka/delavec vselej razmejiti od osebnih, neprofesionalnih interesov.

23. člen

Če socialna delavka/delavec ravna v skladu s tem kodeksom, s spoznanji socialne stroke ter z ugotovitvami drugih znanosti, mora biti njeno (njegovo) strokovno delo neodvisno in neovirano. Za to so odgovorne zlasti tiste individualne osebe in organi, ki so socialni delavki/delavcu nadrejeni.

24. člen

Svoje izkušnje in znanje socialna delavka/delavec prenaša zainteresiranim kolegicam in kolegom, drugim sodelavkam in sodelavcem, pripravnicam in pripravnikom, študentskim praktikantkam in praktikantom ter prostovoljkam in prostovoljcem v socialnem delu.

25. člen

Socialna delavka/delavec se mora pri svojem delu nenehno zavedati, da znanje, pridobljeno na katerikoli stopnji formalnega izobraževanja, kot tudi izkušnje, dobljene s strokovnim delom, niso nujno splošno upo-

rabne, sploh pa ne popolne niti trajne. Zato socialna delavka/delavec svoje strokovno znanje in veščine nenehno preverja ter izpopolnjuje s samoizobraževanjem, s sodelovanjem s svojimi kolegi(cami), z vključevanjem v supervizijske ter druge formalne in neformalne oblike izobraževanja. Formalna izobrazba je pogoj za opravljanje strokovnega dela, permanentno izobraževanje pa je pogoj za delovno uspešnost.

26. člen

V tistih ustanovah in v takšnih delovnih okoljih, kjer se (vz)trajno krši katerokoli načelo iz tega kodeksa, se socialna delavka/delavec ne zaposluje, ker s tem varuje lastni strokovni ugled in ugled socialne stroke, ki jo kot strokovnjak(inja) predstavlja.

27. člen

Vsak ima pravico opozarjati socialne delavke/delavce na moralne norme tega kodeksa in od njih zahtevati, da se ravna po njem.

Zgornje določilo pa je hkrati moralna dolžnost za član(ic)e strokovnih organizacij s področja socialnega dela in za predstavnike javnih ter drugih socialno varstvenih zavodov.

IV. ODNOS DO ŠIRŠEGA DRUŽBENEGA OKOLJA

28. člen

Socialna delavka/delavec se zavzema za izboljšanje uspešnosti ter učinkovitosti svojega dela in za čimvečjo dostopnost socialnih storitev, ustanov in virov pomoči za vse, ki jih potrebujejo.

Tak pristop naj bo izražen tako v neposrednem delu z uporabniki kot tudi v drugih stikih s strokovno in laično javnostjo.

29. člen

Profesionalnost socialne delavke/delavca vključuje angažiranje tudi na tistih družbenih vprašanjih in področjih, ki so s strokovnim socialnim delom zgolj v posredni, a pomembni zvezi. V tem smislu se zavzema za takšne socialnopolitične, zakonodajne ali pa civilnodružbene iniciative, ki so v prid uporabnikom socialnega dela. Pri takšnem delovanju se socialna delavka/delavec sklicuje izključno na strokovne argumente.

V. KONČNE DOLOČBE

zagotoviti dostopnost tega kodeksa tudi svojim uporabnikom in zainteresirani javnosti.

30. člen

Moralno odgovornost za kršitve tega kodeksa ugotavlja častno razsodišče Društva socialnih delavk in delavcev Slovenije.

31. člen

Odločanje častnega razsodišča je javno. Njegova presoja primerov, v katerih je kršeno katerokoli načelo tega Kodeksa, pa ima moralne posledice in se lahko objavi v javnih medijih, če je to koristno za uporabnike ali za profesijo.

32. člen

Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije začne veljati, ko ga sprejme Skupščina Društva socialnih delavk in delavcev Slovenije.

33. člen

Ker je ta kodeks obvezen za vse, ki se profesionalno ukvarjajo s socialnim delom, mora biti socialnim delavkam/delavcem dostopen na vseh ustanovah, kjer se zaposlujejo ali izobražujejo. Ustanove in organizacije, ki zaposlujejo socialne delavke/delavce, morajo

*Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-1464/98 z dne 8. 12. 98
na osnovi 13. točke tarifne št. 3 Tarife davka od prometa
proizvodov in storitev, se ta publikacija šteje med proizvode,
za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.*